

prostě pokračovat. Úřednictvo, které nic nezavinilo a které bude republice věrné a spolehlivé, nikdo nechce a nebude z úřadů vyhánět. O těchto věcech vám řekneme včas ještě více, aby nenastala zbytečná nedorozumění.

10. Počítejte s dalšími vojenskými úspěchy Rusů. Ke konci jara bude invaze na kontinent. Sovětů se není třeba bát; soudím, že politicky včas s nimi všechno připravíme a dohodneme. Kdyby ovšem slovenský režim chtěl držet s Němci až do konce, mohlo by se stát, že by se vojna přenesla až na Slovensko a Rudá armáda by tam mohla vniknout. Už proto je třeba včas se na Slovensku dnešního režimu zbavit a státí se prostě naším předmnichovským územím, t. j. plně, ve všem se sjednotit s republikou a s její zahraničně uznanou vládou, aby tak celé naše území bylo prostě pokládáno za území spojenecké a dle toho se s ním pak nakládalo.

Jinak se díváme na věci optimisticky a očekáváme pád Německa snad na počátku příští zimy. Já sám odjedu v nejbližší době k politickým jednáním do Ameriky a hned poté navštívím Moskvu, kde budu mítí politická jednání se sovětskou vládou.

Váš
Dr. Edvard Beneš.

SÚA Praha. D 20-32-36/89-96. Odpis(?). Strojopis, originál.

5

1943, marec 4. Ženeva. — Depeša vyslanca dr. J. Kopeckého čs. ministerstvu zahraničia v Londýne so zprávou o rozhovore s poslom odbojovej skupiny na Slovensku R. Fraštackým.

Tajné.

Dne 2. března jsem se sešel s Dr. Fraštackým¹ ze slovenského úřadu. Přijel sem z pověření Dr. Zařka² a jeho skupiny. Tato má důvěrníky v hospodářských institucích, armádě, mezi četníky, pohraniční finanční stráží a nyní proniká též mezi železničáře. Vše se soustřeďuje u Dr. Zařky. Organizace je nejlépe provedena v armádě, kde pronikla ve velení až k samému Čatlošovi, který je ovšem mimo. O armádu, podle vzkazů, není třeba mít obav, neboť je bezpečně proniknuta touto organizací. Ta vede podrobnou evidenci vojenské výroby, zásob i zbraní.

¹ Šlo o Rudolfa Fraštackého (v ilegálnom spojení používal pseudonym Frey, poť. dr. Robert Frey), ktorý bol od r. 1941 riaditeľom spoločnosti „Cukorspol“. V tejto funkcii dochádzal častejšie do Švajčiarska, kde bol v styku s pracovníkom čs. diplomatickej služby dr. J. Kopeckým. Fraštacký pôsobil ako posol nekomunistických odbojových skupín — neskôr ako spojka ilegálnej SNR — a sprostredkoval ich spojenie s Londýnom cez Ženevu. (Vid spomienkovú črtu „Styk s československou vládou cez Švajčiarsko a Turecko“ v zborníku „Nad Tatrou sa blýska“, Praha — Bratislava 1946, str. 57—60.) Po vojne bol Fraštacký poverenikom za Demokratickú stranu a po februári 1948 emigroval.

Citované zprávy od Fraštackého avizoval Kopecký depešou z 1. marca 1943: „Je zde posel ze Slovenska od Agenora (pseudonym O. Mičkovéj — pozn. V. P.) a jeho skupiny. Přinesl důležité vzkazy. 2. t. m. s ním budu mluvit a obsah vzkazů Ti pak sdělím.“ (AMZV Praha, Depeše došlé, 1943, čís. 410, Žen. 76.)

² Dr. ing. Peter Zařka, minister hospodárstva v autonómnej Tisovej vláde od 6. 10. 1938 do 14. 3. 1939. Poslanec Slovenského snemu. V odbojovom hnutí patrila najskôr do Šrobárovho okruhu, neskoršie, v priebehu r. 1944, stal sa členom ilegálnej Slovenskej národnej rady. Za povstania pracoval za Demokratickú stranu vo vedúcich povstaleckých orgánoch.

58 Jsou připraveny mobilizační plány a určeny osoby na rozhodující místa pro případ převratu. Jsou připraveny zbraně a počítá se, že jich bude potřeba proti Maďarsku i pro akci v Českých zemích. Jsou ještě neotevřená skladiště zbraní, o nichž Němci nevědí. Vojáci se velmi účinně osvědčili při pomoci Čechům a rodinám, kde některý člen je za hranicemi. Hospodářští činitelé Zaťkovy skupiny vůči armádě dělají takovou politiku, že neuvolňují kůži na boty, látky na uniformy, ba ani konzervy. Tím se podařilo zamezit postavení dvou nových divizí pro východní frontu, jak Němci žádali. Dr. Karvaš jako vedoucí zásobovacího úřadu v dohodě se Zaťkem neuvolnil potřebné látky a kůže.

Na frontě bylo 13 000 mužů, z toho ztráty nyní 3000, ale vojsko ztratilo výzbroj, takže stát utrpěl škodu ve výši jedné miliardy korun. Toho bylo potom použito jako argumentu proti vyslání nových divizí. Do podniků Škodovky a Zbrojovky má organizace pohled přes důstojníky vojenského dozoru, kteří jsou s ní ve spojení.

Tato depeše i depeše až do čís. 90 podávají informace, které přivezl Dr. Fraš-tacký.³

Kopecký.⁴

AMZV Praha. Depeše došlé, 1943, čís. 437 (Žen. 83). Záznam dešifrované došle depeše (d. 5. 3. 1943). Strojopisný přepis.

³ Podstatnější části z dalších informací Fraštackého podáváme v poradí, ako prichádzali od Kopeckého, s označením čísiel depeší (AMZV Praha. Depeše došlé, 1943.): 8. 3. 1943, čís. 462 (Žen. 84).

„Ve slovenském ministerstvu zahraničních věcí je Dr. Zaťko ve spojení s Országhem. Ten je právě na jednání ve Švédsku. Na vyslanectví v Římě je Dr. Mičko, spolehlivý člověk, jehož žena je dcera poslance Reháka a který tam bude tvořit naši spojku s Bratislavou. (Odsud do Říma mám kurýrní spojení.) Druhou spojkou je v Cařihradě firma Dovuz Širketi Ltd.“
8. 3. 1943, čís. 464 (Žen. 85).

„Na můj dotaz posel sdělil, že poměr Zaťkův k Sidorovi je dobrý, neboť Sidor jediný držel dohodu s Čechy. Minulý prosinec, když byl doma, byl Sidor požádán osobně německým vyslancem Ludinem, aby vstoupil do vlády, ale Sidor rázně odmítl. Je jediným z dnešních představitelů Slovenska, který má v zemi někoho za sebou.“
8. 3. 1943, čís. 472 (Žen. 86).

„Na Tisa se dívají takto:

Tiso jim zabezpečil, že žijí. Nepodepsal žádný z vynesných rozsudků smrti, takže se posud na Slovensku nepopravovalo. Podepsal 2000 výjimek ze židovského kodexu. Oklestil moc gardy, takže je z ní fraška. Tiso odstranil Tuku z předsednictva strany. Macha tam nepustil. Politických škol strany využil k orientaci strany proti Tukovi, který nedostal ani z jedné pozdravný telegram. Ve státní správě potírá maďarony, kteří se tam dostali s autonomisty.“
9. 3. 1943, čís. 472 (Žen. 87).

„Všeobecná situace na Slovensku je politicky příznivá, jen jedno procento to myslí s režimem upřímně. Vše jde proti Němcům a samozřejmě proti Maďarům. Projev Dr. Beneše o Tukovi působil dobře, obvinění je správné. Je třeba pokračovat v kampani proti Tukovi a Čatlošovi.

... O příštím uspořádání Československa soudí Dr. Zaťko, že je třeba se vyvarovat starých chyb, pokud se týče centralismu. V podstatě je nutno respektovat dohodu ze 6. října.

V hospodářských kruzích je čechoslovakism samozřejmý a do podniků a institucí se dostávají jen lidé této orientace. Důležitá je otázka arizace a její revize. Této revize je třeba, neboť korupci při arizaci přišly na zmar velké hodnoty. Avšak nelze říkat lidu, že se vše vrátí, jak bylo. Zejména sedláci, kteří byli utištěni židovskými krčmáři, by nesnesli jejich návrat a nutnost vracet přidělenou půdu. Tedy třeba říkat, že židovská otázka se musí řešit a že vše bude podrobeno objektivní revizi. Dr. Zaťko se vzdal generálního zpravodajství pro rozpočet, neboť nesouhlasil s vojenským vydáním a poukázal na neúnosnost.

Synod evangelické církve podal Tisovi petici podepsanou i Zaťkem, v níž m. j. se žádá stažení slovenských jednotek s fronty za poukazu na možné vnitropolitické následky, zůstanou-li vojači dále na frontě. Zprávy o petici církve použij v rozhlase.“
9. 3. 1943, čís. 474 (Žen. 89).

„Zaťko má možnost spojení s Protektorátem. Mohl by být spojkou, Sděl, zda souhlasíš, a označ osoby, s nimiž by měl Zaťko vstoupit do styku.“

⁴ Od marca 1939 do februára 1945 Československo nemalo vo Švajčiarsku oficiálne diplomatické zastúpenie. Dr. Jaromír Kopecký zastával v Ženeve v tom čase funkciu stáleho delegáta pri Spoločnosti národov a čs. zástupcu pri Medzinárodnom úrade práce. Titul vyslanec bol vyjadrením jeho hodnoty, nie oficiálneho čs. diplomatického zastúpenia. Po obnovení diplomatických stykov vo februári 1945 bol dr. J. Kopecký menovaný čs. vyslancom pri švajčiarskej vláde.